

II Міжнародний конгрес «Репродуктивне здоров'я: мультидисциплінарний підхід у безперервному професійному розвитку лікарів»

18–19 квітня 2019 р. у Києві в рамках запровадження системи безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я відбулася довгоочікувана подія – II Міжнародний конгрес «Репродуктивне здоров'я: мультидисциплінарний підхід у безперервному професійному розвитку лікарів». Попри економічну і політичну кризу в країні, захід вже вдруге став місцем зустрічі вчених і лікарів різних спеціальностей та керівників закладів охорони здоров'я. Об'єднавши провідних спеціалістів з країн Євросоюзу – Франції, Німеччини, Швеції, Мальти, Великої Британії, Ізраїлю, а також Росії та України, конгрес продемонстрував високий рівень зацікавленості з боку представників медичної науки і практики.

Протягом двох насичених інформативних днів було розглянуто актуальні питання, які виникають під час трансформації системи охорони здоров'я і спрямовані на збереження та поліпшення репродуктивного здоров'я нації. Представники провідних міжнародних організацій і компаній ділилися накопиченим багаторічним досвідом, щоб допомогти українській медичній спільноті скоротити період реформування та становлення нової системи безперервної медичної освіти. Українські спеціалісти мали унікальну можливість отримати інформацію з перших вуст та безпосередньо взяти участь у процесі реформування післядипломного професійного розвитку лікарів України.

За підтримки організаторів заходу – Міністерства охорони здоров'я України, Громадської організації «Всеукраїнська асоціація безперервної професійної освіти лікарів та фармацевтів» і Національної медичної академії післядипломної освіти (НМАПО) імені П.Л. Шупика – учасники конгресу окрім великої кількості корисної інформації отримали мотивацію до подальшого розвитку та стимулювання реформування безперервної медичної освіти України відповідно до міжнародних стандартів. На сьогодні пріоритетними серед них є такі:

- отримання лікарями збалансованої освіти, яка ґрунтується на засадах доказової медицини, а навчальний процес вільний від комерційного впливу;
- інформація має задовольняти реальні освітні потреби лікаря;
- лікарі повинні проходити перевірку отриманих/засвоєних знань та мати можливість оцінити якість, актуальність і практичність отриманих знань;
- безперервна професійна освіта повинна підтримуватись та заохочуватись роботодавцем.

До організаторів конгресу долучились спонсори і партнери – відомі вітчизняні і міжнародні компанії. Ексклюзивний партнер заходу – компанія АБВОТ, головні спонсори – Kusum, Glad Pharm, офіційні партнери: компанії Bionogica, Phzer, Organosyn, Dr. Reddy's, Bayer, Arterium, Mili Healthcare, GSK, Delta Medical, Takeda, Laboratoire Innotech International, Poipharma, CSD, AMAXA, лабораторія ДІЛА, Aqua Melan, Rost Group, Recordati, Zandra, Alvogen, Mibe LLC Ukraine, Київський вітамінний завод, Solgan, World Medicine.

Інформаційне наповнення заходу запроваджував перший акредитований організатор безперервної медичної освіти в Україні – Група компаній МедЕксперт.

Аналіз сучасної демографічної ситуації та її динаміки у багатьох країнах світу протягом останніх років свідчить про наявність глибокої демографічної кризи, яка не обійшла і нашу країну, тому проблема охорони материнства і дитинства набуває сьогодні великого значення. Якими досягненнями пишається світова й українська медицина для зміцнення репродуктивного потенціалу? Які нововведення чекають на лікарів і пацієнтів? Чи змінилися підходи до лікування поширених хвороб? Які інноваційні розробки для профілактики, діагностики та лікування найближчим часом посядуть гідне місце у вітчизняній медичній практиці? Протягом декількох днів учасники конгресу мали змогу отримати відповіді на ці та інші нагальні запитання.

На офіційній церемонії відкриття Конгресу з вітальними словами виступили організатори заходу. Керівники НМАПО імені П.Л. Шупика – ректор академік **Юрій Вороненко** і перший проректор професор **Юрій Вдовиченко** – у своїх виступах підкреслили, що співробітники академії спрямовують свою діяльність на збереження здоров'я нації, у тому числі і репродуктивного, та беруть активну участь

у реалізації національної політики щодо її зміцнення. Важливим критерієм якості надання медичної допомоги населенню є відповідний кваліфікаційний рівень лікарів, тому проведення подібних заходів із залученням провідних зарубіжних науковців є необхідною умовою для покращання стану здоров'я людей, а обмін знаннями та практичним досвідом дозволяє впроваджувати прогресивні підходи до ведення пацієнтів.

Директорка Департаменту охорони здоров'я Київської міської ради **Валентина Гінзбург** зазначила, що цей напрям є пріоритетом не тільки для МОЗ України, а й для кожної медичної установи в нашій державі. І хоча в Україні є законодавча база для збереження та підтримання репродуктивного здоров'я населення, яка відповідає міжнародним нормам, ще існує багато проблем в акушерсько-гінекологічній сфері, які потребують вирішення, а проведення такого заходу – чудова нагода для пошуку шляхів щодо удосконалення всієї системи охорони здоров'я. Директорка побажала гостям і учасникам конгресу плідної роботи, ефективних діалогів, а головне – свіжих ідей та рішень, втілення яких стане реальним внеском у розбудову та процвітання вітчизняної системи охорони здоров'я.

Почесний гість конгресу німецький професор із Франкфуртського університету **Франк Лувен** відзначив зусилля його організаторів, які вкотре забезпечують високий рівень проведення науково-практичних заходів такого рівня. Директор європейського перинатального центру наголосив на необхідності реформування медичної освіти лікарів на шляху досягнення поставлених цілей, у тому числі завдяки обміну досвідом впровадження інноваційних підходів у діагностиці та лікуванні захворювань жіночої репродуктивної системи й аналізу результатів останніх досліджень щодо найбільш гострих питань сучасної репродуктології.

Конгрес – це міжнародна міждисциплінарна платформа для підвищення кваліфікації, тому в умовах технічного прогресу найважливішою є наявність різних видів навчання: симпозиуми, конференції, дискусії, круглі столи, майстер-класи тощо. Це допомагає задовольнити потреби лікаря в освіті, спростити доступ до навчальних матеріалів і, як наслідок, забезпечити постійне підвищення його компетенції. Протягом двох днів доповіді учасників конгресу було представлено у межах профільних секцій, де обговорювали новачки, обмінювались досвідом щодо того, як адаптуватися до нових умов і налагодити якісну роботу під час реформування галузі. Було гаряче, цікаво й конструктивно.

В обговоренні найбільш актуальних питань медицини мали змогу не тільки перейняти досвід експертів міжнародного рівня, а й висловити власну позицію. Серед запрошених гостей міжнародні фахівці були вражені українською гостинністю та готовністю організаторів безперервного медичного навчання в Україні, МОЗ України та українських лікарів брати участь у процесі реформування та приєднання до світової медичної спільноти.

Тематика представлених під час основної частини конгресу доповідей була цікавою і різноплановою. Сучасні світові тенденції з питань трансплантації матки висвітлювала професор **Світлана Жук**, навівши оригінальні приклади щодо пересадки органу, технічних та етичних нюансів цієї проблеми. І хоча на сьогодні пересадка матки залишається експериментальною процедурою зі значними ризиками для обох осіб, які беруть участь в інтересах реципієнта, 14 пологів за 5 років – багатобачуючий результат. Професор **Сергій Дубров** розповідав про лікування артеріальної гіпотонії, зумовленої спінальною анестезією, з наведенням рекомендацій Міжнародного консенсусу 2017. Проаналізувавши структуру анестезії під час кесарева розтину (КР), з яких більшість припадає на спінальну, анестезіолог наголосив на перевагах та недоліках цього виду знеболювання, а також детально висвітлив методики виконання, застосовувані препарати, питання профілактики і лікування ускладнень.

Англійська колега професор Королівського коледжу **Лаура А. Мегі** представила декілька доповідей, присвячених проблемам екстрагенітальної патології у клінічній практиці акушерів-гінекологів. Підкресливши, що гестаційний діабет (ГД) тривалий час був спірним діагнозом з міжнародними модифікаціями щодо методів скринінгу та діагностичних критеріїв, автор своїм виступом розставила сучасні акценти з цих питань, конкретизувала особливості тактики ведення при ГД, можливі наслідки для матері і плода, а також наголосила на пріоритетних питаннях для

клінічної практики та наступних досліджень. В іншій доповіді професор навела систематизований огляд міжнародних клінічних протоколів з управління гіпертонічними розладами під час вагітності, що мають як узгоджені моменти, з якими можуть працювати практичні лікарі та вчені для розроблення перевірених стандартів, так і неузгоджені, які слід вивчати у майбутньому.

Бурхливі дискусії викликали у колег виступи під час круглого столу *«Кесарів розтин: за і проти»*. Професор з Німеччини **Франк Лувен** детально зупинився на оновлених доказових рекомендаціях ВООЗ, яка б'є на сполох: кількість пологів шляхом КР стає дедалі більшою, а необхідності в цьому немає. Прагнучи зменшити число хірургічних пологів, нове керівництво ВООЗ розгортає програму навчання для майбутніх матерів та їхніх сімей, готує клінічні рекомендації для медичних установ, а також фінансові стратегії, які б однаково оплачували вагінальні пологи і КР. Німецький колега вважає, що вагітність та пологи – природні процеси, які можуть перебігати без ускладнень, тому збільшення кількості КР, в основному без медичних причин, асоціюється з підвищеним ризиком для матері і дитини. Чому ця тенденція лякає лікарів і який вихід із даної ситуації – розбиралися акушер-гінеколог, неонатолог і анестезіолог.

Так, головний лікар міського пологового будинку м. Харкова професор **Лариса Назаренко** згодна з німецьким колегою щодо позицій ВООЗ, які вочевидь прозорі і зрозумілі: КР ефективно рятує життя матері і немовляти, але тільки тоді, коли ця операція необхідна за медичними показаннями. Успішний результат пологів у будь-якій рододопомічній установі залежить від багатьох факторів, серед яких основними залишаються професіоналізм і терпіння лікарів та акушерок, а також злагодженість роботи чергового персоналу. На думку професора-неонатолога **Єлизавети Шунько**, народження шляхом КР без медичних по-

ненням, ТМА може визначати прогноз матері і дитини (іноді вкрай несприятливий). Для повного відновлення здоров'я пацієнток необхідні своєчасна діагностика та адекватне лікування. Однак, на думку автора, сьогодні цьому перешкоджає недостатня поінформованість лікарів різних спеціальностей, насамперед нефрологів і акушерів-гінекологів, про цю групу захворювань, особливості і характер перебігу під час вагітності та у ранній післяпологовий період. Ось чому їхнє вивчення в акушерській практиці нині стає першочерговим завданням, рішення якого дозволить змінити прогноз та зберегти життя багатьом жінкам та їхнім нащадкам.

казань підвищує ризик порушення постнатальної адаптації новонародженого, не є гарантією його здорового розвитку і потребує ретельного спостереження та медичної допомоги. Відомий анестезіолог професор **Руслан Ткаченко** підкреслив, що не слід забувати і про вибір виду анестезії під час КР та можливі ускладнення, на які наражаються жінки, що народжують не природним шляхом. Фахівець детально зупинився на перевагах і недоліках анестезіологічних засобів, що дозволить слухачам оптимізувати вибір методу знеболювання у кожному окремому випадку.

Примирити дискурсантів і знайти «золоту середину» зумів професор **Олег Голяновський**, який віртуозно модерував сесією і виступив із власною доповіддю, в якій ознайомив слухачів з основними принципами профілактики ускладнень при кровотечах під час КР, перевагами профілактичних інноваційних технологій (аргоново-плазмова коагуляція тканин) та унікальними розробками очолюваної кафедри – алгоритмами діагностики та розродження при КР. Також доповідач зазначив, що в період реформування медичної освіти серед багатьох факторів, які сприяють зниженню частоти планового КР, великого значення набувають підвищення додипломної підготовки лікарів, проведення циклів тематичного удосконалення, а також майстер-класів для лікарів акушерів-гінекологів з відпрацюванням практичних навичок.

Представник російської школи анестезіологів професор **Єфим Шифман** двічі виступав перед колегами. В одній з його доповідей йшлося про підсумки міжнародного консенсусу щодо застосування під час операції КР утеротоніків – важливого аспекту профілактики і лікування післяпологових кровотеч. Автор деталізував особливості належного використання під час КР і з урахуванням позицій доказовості представив рекомендовані дози, показання і протипоказання, а також ризики потенційних побічних ефектів. У другій доповіді мова йшла про ведення пацієнток з тромботичною мікроангіопатією (ТМА), яка на сьогодні є однією з проблемних зон у сучасному акушерстві та гінекології. Не будучи специфічним акушерським усклад-

Протягом двох насичених інформативних днів відбулось чимало майстер-класів, на яких учасники конгресу обмінювались практичним досвідом щодо найбільш актуальних питань в акушерстві та гінекології. Так, професор зі Львова **Віра Пирогова** на прикладах дійсних клінічних випадків провела майстер-клас про кровотечі та біль у ранні терміни вагітності, під час якого акцентувала увагу слухачів на діагностичному алгоритмі і виборі лікувальної тактики для уникнення викидня, підвищеної втрати кро-

ві та запобігання пізніх гестаційних ускладнень. Ще один майстер-клас «Лікувально-діагностичний алгоритм психогенної аменореї з позиції міждисциплінарного підходу», який провели професори акушер-гінеколог **Тетяна Татарчук** і психотерапевт **Олег Чабан**, мав на меті оцінити з медичних і психологічних позицій особливості надання гінекологічної допомоги жінкам зі скаргами на порушення менструального циклу. Наголошуючи, що аменорея – це не самостійний діагноз, а симптом, який свідчить про зміни у системі репродукції, зумовлені різними фізіологічними або патологічними причинами, доповідачі акцентували увагу на лікуванні, яке у першу чергу повинно бути спрямоване на ліквідацію стресового чинника.

Конгрес став справжньою платформою для науковців та лікарів-практиків, які займаються всебічним вивченням

впливу гормонів на жіноче здоров'я. У широкоформатній дискусії з цих питань брали участь не тільки провідні міжнародні та вітчизняні корифеї, але й молоді талановиті фахівці. У доповіді «Гормони і безпека молочних залоз» висвітлено погляди акушера-гінеколога **Наталії Педаченко** і лікаря-мамолога-онкохірурга **Дениса Помінчука** на рак грудної залози (РГЗ) – найпоширенішого типу раку і найчастішої причини смертності від нього серед жінок у всьому світі. У веденні таких пацієнток важливою є узгоджена взаємодія різних спеціалістів. Саме гінеколог разом з онкологом визначають патогенез захворювання у конкретної пацієнтки і розробляють тактику спостереження та лікування.

Ще з давніх часів визначення жіночої краси у будь-якому віці поєднувало її духовне і фізичне здоров'я. Коли жінка молода, вона сповнена здоров'я, сил і надії на продовження свого роду. Із часом в житті кожної з представниць прекрасної статі виникає фізіологічний перехідний період, протягом якого на тлі вікових змін в організмі домінують інволютивні процеси у репродуктивній системі, що характеризуються зниженням генеративної і менструальної функцій внаслідок генетично запрограмованого згасання і припинення функціонування яєчників. Про цей період, який називають клімактерієм або менопаузою, говорили професор Мальтійського університету **Марк Брінкат**, професор-онколог **Олексій Ковальов**, шведська колега професор **Ангеліка Хілберг**. Вони ознайомили слухачів з оновленими міжнародними клінічними рекомендаціям, що стосуються менеджменту менопаузи в цілому та менопаузальної гормональної терапії (МГТ) зокрема. Доповідачі представили огляд сучасних методів терапії клімактеричних розладів, гормональні та альтернативні алгоритми лікування даної патології з метою профілактики серцево-судинних захворювань, остеопорозу, хвороби Альцгеймера та покращання якості життя жінок. Хоча нині накопичений чималий досвід застосування МГТ, одним зі стримувальних моментів у призначенні є два онкологічних питання, які до сьогодні залишаються дискусійними: чи можливе збільшення ризику виникнення злоякісних пухлин, особливо РГЗ і раку статевих органів, на тлі вживання гормональних препаратів і чи можна їх призначати жінкам, які перенесли лікування з приводу раку різних локалізацій.

До дискусії про роль гормонів у жіночому здоров'ї приєднався відомий англійський фахівець професор **Рой Холмбург**, який розповідав про оваріальний резерв як основної складової комплексного поняття «репродуктивний потенціал жінки» та можливості його збереження у сучасному світі у світлі загальної тенденції відкладати народження дітей до віку 30+. Умови сучасної цивілізації, високий рівень стресового фактора, відкладання народження дітей зумовлюють збільшення відсотку безплідних пар і зростаючу потребу у допоміжних репродуктивних технологіях (ДРТ). Який вік вважати критичним для репродукції? Як оцінити ризик передчасного старіння яєчників? Як зберегти стратегічний природний запас ооцитів? Відповіді на ці та інші запитання намагались знайти зарубіжні і вітчизняні колеги під час дискусії.

Про міждисциплінарну співпрацю задля добра пацієнток говорили і професор онкогінеколог **Наталія Володько**, яка висвітлила сучасні підходи до скрінінгу раку яєчників, і провідний науковий співробітник Національного інституту раку **Наталія Лигурда**, яка на своєму майстер-класі об'єднала всіх завязятих прихильників кольпоскопії. Фахівець з патології шийки матки підкреслила, що під час обстеження шийки матки у вагітних слід пам'ятати про зміни, які відбуваються саме під час вагітності і можуть ускладнювати виконання діагностичних процедур та впливати на клінічну інтерпретацію даних, а своєчасне виявлення та лікування патологічних процесів має велике значення у

збереженні репродуктивного здоров'я жінки і профілактиці раку шийки матки.

У ході конгресу поставали глобальні питання, на які спеціалісти намагались отримувати відповіді аби покращити результати загальної праці медиків. Так, про глобальні інновації у контрацепції розповідав французький колега **Давід Серфаті**, а вітчизняний спеціаліст головний лікар медичного центру «Мати та дитина» **Володимир Котлик** знайомив учасників конгресу з питаннями розроблення та провадження оптимального методу підготовки ендометрія до імплантації при ЕКЗ у жінок репродуктивного віку з найпоширенішою трубно-перитонеальною формою безплідності. Колега з Ізраїлю **Геннадій Бітман** стримано розповідав про переваги та недоліки сучасних імплантатів (вагінальна сітка) при корекції пролапсу тазових органів з наведенням детальних рекомендацій основних міжнародних досліджень з цієї проблеми, а провідний вітчизняний фахівець Центру естетичної і реконструктивної хірургії **Тетяна Шевчук** емоційно і натхненно презентувала сучасні тренди та досягнення у косметогінекології при інтимному омолодженні.

Лікарі обмінювались думками і переймали досвід колег, проводили мозкові штурми з проблем жіночого здоров'я, спільно розбирали низки неоднозначних ситуацій і знаходили оптимальні рішення. У процесі народжувалася істина – це здорово!

Професор фармакології **Ганна Зайченко** зосередила увагу учасників конгресу на проблемі передчасних пологів, навела детальну класифікацію сучасних токолітичних засобів для і профілактики РДС плода, показання до застосування кожного токолітичного препарату і можливі побічні дії як для матері, так і дитини. Про дієтологію, нутритивну підтримку і методи відновлення вітамінодефіциту в акушерстві та гінекології розповідала член асоціації дієтологів України **Наталія Міхньова**. Представлені для обговорення власні дослідження спеціаліста клініки «Ісіда-IVF» (Україна) лікаря-гемостазіолога **Наталії Фірсової** про патогенетичне значення материнської та фетальної тромбофілії у розвитку репродуктивних втрат викликали бурхливу дискусію зі шквалом запитань щодо ролі генетичної і придбанної тромбофілії в етіопатогенезі типових акушерських ускладнень.

Апофеозом заходу став майстер-клас «Складний пацієнт: особливості комунікації з Google-поінформованими і «перебіжчиками». Шляхи досягнення успіху», який провели професор **Інна Гогунська** та експерт Ради Європи, міжнародний бізнес-тренер **Олександр Мешалкін**. Представлені передові знання з демонстрацією цікавих клінічних ситуацій щодо взаємодії між лікарем і пацієнтом викликали бурю овацій. Спеціалісти обговорювали такі важливі і нагальні питання, як деонтологія і етика лікарської діяльності, мистецтво бесіди та психологічний вплив лікаря на пацієнта, взаємини між якими, засновані на довірі, підтримці, розумінні, співчутті і повазі, є запорукою успішного лікування.

Високий професійний рівень події дозволив фахівцям підвищити рівень кваліфікації, обмінятися досвідом, ознайомитися з міжнародними досягненнями, представити інноваційні розробки, які вже найближчим часом будуть впроваджуватися у практику охорони здоров'я в Україні. Група компаній МедЕксперт висловлює подяку представникам МОЗ України та НМАПО імені П.Л. Шупика за підтримку та активну позицію у процесі реформування безперервної медичної освіти. Наша спільна мета – через постійний професійний розвиток та самовдосконалення лікарів покращити якість надання медичної допомоги населенню України.

Підготувала *О.М. Гончук*